

Slutrapport:

Utvärdering ESF-projekt Co-active

Tommie Helgeé, Utvärderare European Minds

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	2
1.BAKGRUND	3
1.1 OM PROJEKTET.....	3
2.1 PROJEKTLOGIK	4
1.2 UPPDRAGET	4
1.3 UTVÄRDERINGSAKTIVITETER.....	5
2. RESULTAT	6
2.1 DELTAGARPERSPEKTIV	6
2.1.1 Avslutsenkät.....	6
2.1.2 Casebeskrivningar.....	8
2.2 SAMVERKANSPARTNERS	12
2.2.1 Samarbete Co-Active och försörjningsstöd samt Mysam	12
Styrkor	14
2.2.2 Övriga kommentarer från samverkanspartners	14
2.3 MÅLUPPFYLLELSE	14
3.SLUTKOMMENTAR.....	16
3.1 SAMMANFATTAD KOMMENTAR TILL GENOMFÖRANDET	16
3.2 LÄRDOMAR INFÖR NYA PROJEKT ELLER SATSNINGAR.....	18

Sammanfattning

ESF-Projekt Co-Active vill utveckla, samordna och överföra arbetsmetoder för arbetslivsintegration på två orter i Västerbotten - Skellefteå och Norsjö. Projektet ska definiera och utveckla arbetsmetoder för hur individernas möjligheter till egenförsörjning kan förbättras, utifrån hens individuella förutsättningar. En lyckad arbetslivsintegration bör byggas på inflytande, helhetssyn, tid, och kontinuitet oavsett om du är arbetslös, sjukskriven eller nyanländ i behov av språkpraktik. Varje insats är unik och ska behövsanpassas till varje individ vilket innebär att tiden som deltagarna deltar i projektets aktiviteter kan variera.

Projektets huvudmål:

Stärka kvinnor och män i Skellefteå och Norsjö som står långt ifrån arbetsmarknaden och möjliggör att de når anställningsbarhet och långsiktig hållbar etablering i arbetslivet

Delmålen har varit:

1. Öka anställningsbarheten för målgruppen
2. Utveckla hållbara samverkansformer mellan deltagande myndigheter och organisation
3. Skapat fler arbetstillfällen vilka är anpassade efter målgruppens behov och förmåga
4. Tagit fram, utvärderat och förankrat metoder/arbetssätt för ökad inkludering

European Minds har uppdraget att utvärdera ESF-projektet Co-Active. Utvärdering är av lärande karaktär, så kallad *lärande utvärdering*. Syftet med lärande utvärderingen är att stimulera utveckling och lärprocesser under projektens genomförande. Fokus för utvärderingen har varit bland annat: Löpande dialog och avstämningar med projektledning, bidra till lärande och utveckling, samtal och analys nyckelaktörer, synliggöra deltagarperspektiv, stöd vid spridning

En sammantagen bild gällande måluppfyllelse visar på tydliga skillnader mellan deltagarperspektiv och systemperspektiv. Resultaten på deltagarnivå har varit goda, inte minst utifrån målgruppens situation och utmaningar. Projektet har kunnat arbeta flexibelt och kontinuerligt anpassat sig och förhållit sig till deltagarnas behov. Resultaten på system- och strukturnivå framträder inte i samma omfattning. En omedelbar reflektion är att detta, mot bakgrund av projektägarens position i samhället och utan mandat, inte kan ses som särskilt förvånande.

Därtill noterar utvärderaren att det finns ett stort och uttalat behov av insatser liknande det Urkraft och Co-Active erbjuder i detta projekt. Ett liknande stöd/verktyg uppges också saknas hos de inblandade samverkanspartners.

Avslutningsvis redogörs för några lärdomar inför framtida projekt eller satsningar: Tydliggör arbetet med horisontella principer, Arbeta med och i båda programområdena, Arbeta mot specifik målgrupp och Större fokus metodutveckling

1. Bakgrund

1.1 Om projektet

ESF-Projekt Co-Active vill utveckla, samordna och överföra arbetsmetoder för arbetslivsintegration på två orter i Västerbotten - Skellefteå och Norsjö. Co-Active ska vidareutveckla de behovsområden som identifierats från tidigare ESF-projekt MedUrs, i rapporter och utredningar från Finsam, Regionala och lokala utvecklingsplaner samt från myndigheterna som ansvarar för målgrupperna.

Projektet ska definiera och utveckla arbetsmetoder för hur individernas möjligheter till egenförsörjning kan förbättras, utifrån hens individuella förutsättningar. En lyckad arbetslivsintegration bör byggas på inflytande, helhetssyn, tid, och kontinuitet oavsett om du är arbetslös, sjukskriven eller nyanländ i behov av språkpraktik. Varje insats är unik och ska behövsanpassas till varje individ vilket innebär att tiden som deltagarna deltar i projektets aktiviteter kan variera.

Verksamheterna i projektet kännetecknas av:

Två platser – två miljöer med olika resurspaket. I Skellefteå och Norsjö. Verksamheter bland annat på Urkraft och Knut'n samt Mötesplats Mobacken (ett socialt företag som ska utvecklas i projektet).

Samverkan – både mellan den ideella sektorn, näringslivet och mellan myndigheter och landsting. Individen får tillgång till ett större resurspaket. Samverkan bidrar också till en mer strukturerad arbetslivsinriktad rehabilitering och arbetslivsintegration.

Öppet lärande – tid för gemensam reflektion och öppenhet för förändring inom och mellan organisationerna och myndigheterna. Ständiga förändringar i arbetsmarknadspolitiken gör att det är viktigt att man ofta reflekterar över de metoder man använder.

Medskapande – dialog och medskapande både i den individuella processen och i metoden. Detta gäller såväl mellan organisationer och myndigheter som mellan handledare och deltagare.

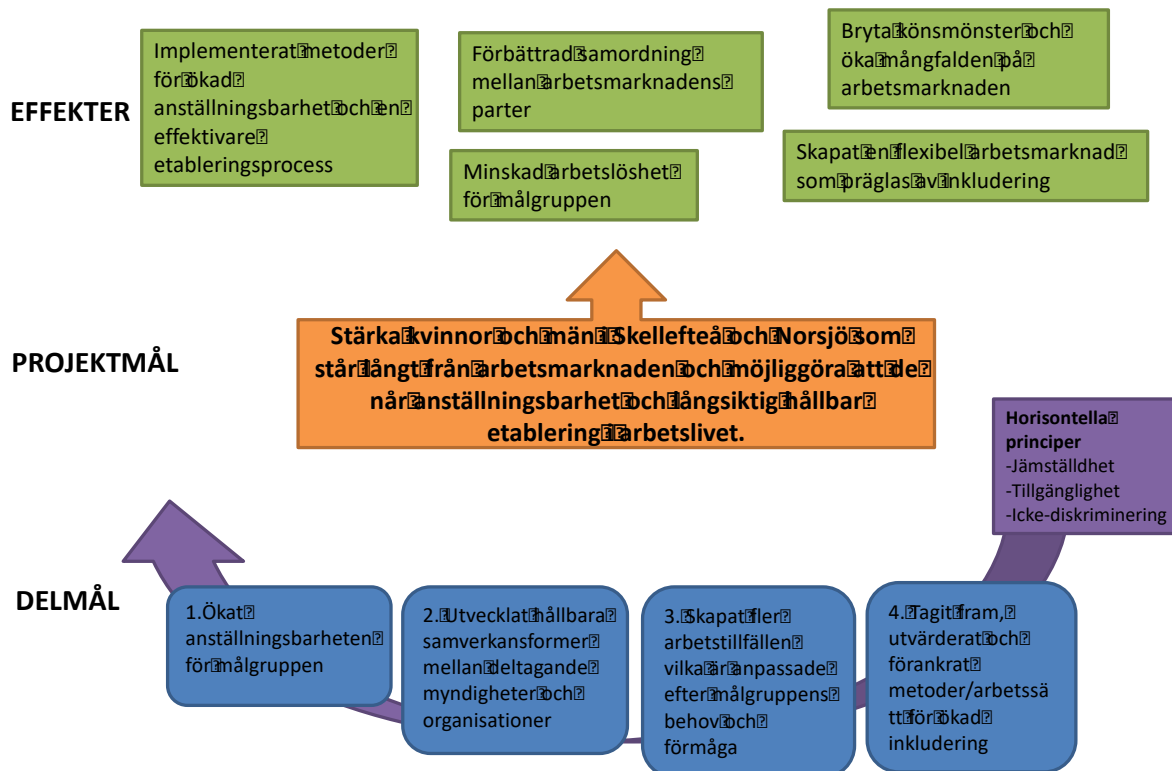
Individuellt upplagt – alltid med den enskilda individens mål i fokus

Samarbetspartners i projektet är Urkraft (svb), Norsjö kommun, Arbetsförmedlingen i Skellefteå och Norsjö, Försäkringskassan i Skellefteå, Skellefteå kommun, VLL/Psykiatri, Hälsocentralen i Norsjö, Hälsocentralen Erikslid/Heimdal/Boliden, Mobackenkyrkan/Skellefteå pastorat, Samordningsförbundet Skellefteå-Norsjö samt arbetsgivare från vårt företagsnätverk i Skellefteå och Norsjö. Projektet medfinansieras av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Västerbottens läns landsting, Norsjö kommun, Skellefteå kommun samt Samordningsförbundet Skellefteå/Norsjö.

Målgrupperna i projektet är sjukskrivna, arbetslösa samt personer i behov av språkpraktik i åldrarna 18-64 år. Projektet pågår 2016-02-01 till 2018-12-31.

2.1 Projektlogik

Projektets förändringsteori/projektlogik sammanfattas enligt modellen nedan:

1.2 Uppdraget

European Minds har uppdraget att utvärdera ESF-projektet Co-Active. Utvärdering är av lärande karaktär, så kallad *lärande utvärdering*. Syftet med lärande utvärderingen är att stimulera utveckling och lärprocesser under projektens genomförande. På så sätt kan kvaliteten på projekten förbättras och förutsättningar för implementering och spridning underlättas. Mot bakgrund av detta utvecklade också European Minds under förra programperioden en egen utvärderingsmodell kallad 3U; Uppföljning, Utveckling, Utvärdering. Utvärderingen sker i enlighet med ESF:s riktlinjer.

Utvärderingen av projektet tar främst sin utgångspunkt i:

- Att utvärderaren är med under hela genomförandet
- Fokus på givna riktlinjer med horisontella principer och resultat/effekter
- Arbetar utifrån 3U: Uppföljning, Utvärdering, Utveckling
- Arbetar med LFA (Logical Framework Approach)

Fokus för utvärderingen är:

- Löpande dialog och avstämningar med projektledning

- Bidra till lärande och utveckling
- Samtal och analys nyckelaktörer
- Synliggöra deltagarperspektiv
- Stöd vid spridning
- Identifiera resultat och effekter
- Omvärldsbevakning

1.3 Utvärderingsaktiviteter

Uppdraget har i stort innefattat följande utvärderingsaktiviteter:

- Genomgång projektlogik enligt LFA
- Intervjuer/samtal med nyckelaktörer och remittenter
- Sammanställning intervjuer socialtjänst
- Samanställning deltagarperspektiv
- Deltagande spridningstillfällen med dokumentation
- Deltagande styrgrupp
- Kontinuerlig omvärldsanalys
- Genomgång material, rapportering, rekvisitioner etc.
- Löpande dialog projektledning/ägare

2. Resultat

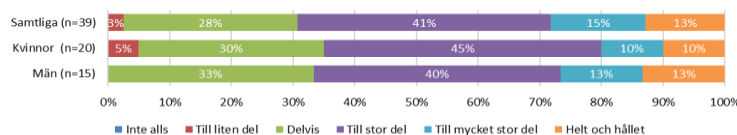
Genomgången av resultat och kommentarer till måluppfyllelsen presenteras under fyra delrubriker.

2.1 Deltagarperspektiv

2.1.1 Avslutsenkät

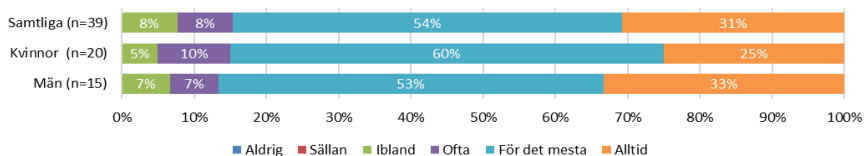
Inom ramen för projektet har en avslutsenkät, via samordningsförbundet, skickats ut till deltagare. 39 deltagare från Co-Active har svarat på frågor om insatsens nytta, upplägg mm. Utfallet blev sammanfattningsvis enligt nedan:

Har du fått stöd på ett sätt som är till stor nytta för dig?

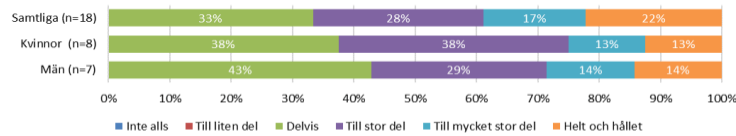
Fråga 5	Kön	Negativt	Varken eller	Positivt
	Samtliga (n=39)	11 (28%)	11 (28%)	27 (69%)
	Kvinnor (n=20)	11 (55%)	6 (30%)	13 (65%)
	Män (n=15)	5 (33%)	5 (33%)	10 (67%)

Har du fått stöd på ett sätt som är till stor nytta för dig?

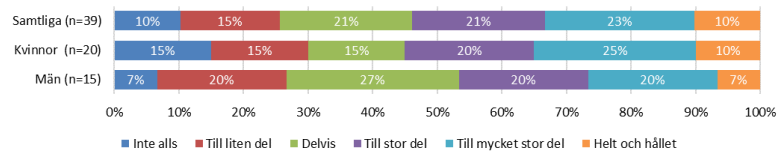
Fråga 6	Kön	Negativt	Varken eller	Positivt
	Samtliga (n=39)	3 (8%)	3 (8%)	36 (92%)
	Kvinnor (n=20)	1 (5%)	1 (5%)	19 (95%)
	Män (n=15)	1 (7%)	1 (7%)	14 (93%)

Finns det en tillräcklig planering för vad som ska hända efter att detta stöd upphört?

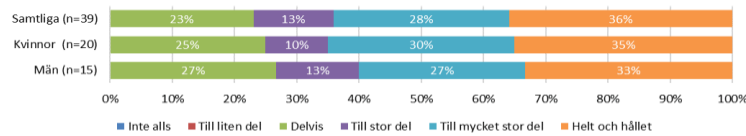
Fråga 9	Kön	Negativt	Varken eller	Positivt
	Samtliga (n=18)	6 (33%)	12 (67%)	
	Kvinnor (n=8)	3 (38%)	5 (63%)	
	Män (n=7)	3 (43%)	4 (57%)	

Känner du dig mer redo att kunna arbeta eller studera?

Fråga 10	Kön	Negativt	Varken eller	Positivt
	Samtliga (n=39)	10 (26%)	8 (21%)	21 (54%)
	Kvinnor (n=20)	6 (30%)	3 (15%)	11 (55%)
	Män (n=15)	4 (27%)	4 (27%)	7 (47%)

Har personalen tagit tillvara på dina erfarenheter, kunskaper och synpunkter?

Fråga	Kön	Negativt	Varken eller	Positivt
	Samtliga (n=39)	9 (23%)		30 (77%)
	Kvinnor (n=20)	5 (25%)		15 (75%)
	Män (n=15)	4 (27%)		11 (73%)

Kommentar:

Avslutsenkäten ovan tillsammans med projektets löpande uppföljning ger vid handen ett projekt där deltagarna till stor del upplevt nytta och värde. Nyttan avser dels hur deltagaren fått stöd i att hantera sin situation, dels att man upplever sig fått en adekvat planering för vad som ska hända efter projektinsatsen och dels hur man upplever att personalen tagit tillvara på de egna erfarenheterna, kunskaperna och synpunkterna. Drygt hälften av alla respondenter svarar också positivt på frågan om man känner sig mer redo att kunna studera eller arbeta. Mot ljuset av de utmaningar målgruppen i projektet stått inför får detta ses som ett mycket gott sammantaget resultat.

2.1.2 Casebeskrivningar

För att synliggöra bakgrund, genomförande, utveckling mm har utvärderingen valt att lyfta fram fyra olika case. Dessa presenteras avidentifierat.

Deltagare 1

Personen i fråga har arbetat och varit arbetsför i mer än 30 år. Men så uppstår problem på arbetsplatsen, som pågår under en längre tid. Personen upplever sig vara utsatt för mobbing och utfrysning. Som följd av detta drabbas hen av depression, ångest och utmattningssyndrom. Resultatet: personen sjukskrivs. Först i någon månad, men sedan i ett par år.

Personen känner sig under den här tiden nere och isolerar sig allt mer i hemmet. Men efter att ha varit långtidssjukskriven bedöms personen ändå kunna närma sig arbetsmarknaden igen. Den första insatsen är att delta i aktiviteter på Urkraft inom ramen för projektet Co-Active, som bland annat erbjuder metoder som kan stärka möjligheterna till egenförsörjning igen.

Första delmålet är att bygga självförtroende och få personen att komma ut från bostaden. Dessutom är det sociala nätverket inte mycket att tala om, vilket man genom Urkrafts aktiviteter hoppas ska bli starkare. På Urkraft får personen bland annat delta i olika aktiviteter som hantverks-, matte- och teknikgrupper samt yoga och träning. Något som efter en tid får personen att känna sig allt starkare.

Nästa steg bedöms vara arbetsträning, och personen påbörjar en sådan hos sin arbetsgivare. Först med någon timmas arbete per vecka, men som efter en tid övergår till två till fyra timmar per vecka. Arbetsträningen går bra, och personen faller inte tillbaka i depression, ångest eller utmattning. Tvärtom – arbetsträningen upplevs som positiv och stärkande. Samtidigt bedömer personen själv att arbetstiden behöver trappas upp i långsam takt. Personen är fortfarande inte återställd och känner sig inte kapabel att återgå till arbetet som förut. Något som Försäkringskassan inte håller med om. I deras ögon har personen en arbetsförmåga, vilket arbetsträningen ska vara ett bevis för. De drar då in sjukpenningen och ger arbetsgivaren ansvaret att försörja sin anställda och stödja den fortsatta rehabiliteringen. Arbetsgivaren är då vidare skyldig att ersätta personen med sjuklön.

Men sjuklönen är inte SGI-grundande. Om personen blir sjukskriven igen, riskerar hen att få noll kronor i SGI. Det blir en riskabel chansning ekonomiskt att få sjuklön. Personen har då två andra alternativ: Att säga upp sig från sitt jobb och anmäla sig som arbetssökande, eller begära tjänstledigt och anmäla sig som arbetssökande. I båda fallen kommer personen dock in till Arbetsförmedlingen som arbetssökande, men som ej fullt arbetsför, vilket mest troligt kommer att leda till att Arbetsförmedlingen ger förslaget till personen att börja arbetsträna på en ny arbetsplats. Personen börjar i så fall om på ruta ett igen. Med arbetsträning hos en arbetsgivare som hen inte har en anställning hos.

Deltagare 2

Personen i fråga har under de senaste 20 åren valsat mellan sjukskrivningar och arbetsträningar. Orsakerna är flera. Till exempel dåligt psykiskt mående, ångest och fibromyalgi. Dessutom har personen, som nu är 39 år, tre barn varav ett diagnostiserades med ADHD för några år sedan.

Under 2016 blev personen placerad hos Urkraft inom ramen för projektet Co-Active där hon bland annat tagit del av tredje vågens kbt. Ett mål med arbetet var att hitta hennes egna styrkor och stärka hennes mentala hälsa. En insats som bedöms ha gett positiva resultat. Efter ett år hos Urkraft var det återigen dags för personen att arbetsträna. Hon började praktisera någon timma per vecka, för att efter en tid öka tiden till tio timmar per vecka.

Försäkringskassan bedömer nu att kvinnan ska vara tillgänglig för arbetsmarknaden igen. Att hon kan arbeta. Samtidigt förlorar kvinnan då sin sjukpenning. Detta trots att hennes läkare gett henne sjukintyg och bedömer att kvinnan fortsatt borde vara sjukskriven.

Arbetsförmedlingen låter i sin tur meddela att kvinnan behöver arbetsträna i 20 timmar per vecka för att kunna skrivas in i något program, som kan ge henne någon slags

ersättning. De förklarar att det inte finns något program som matchar hennes situation. Eftersom att kvinnan nekades all sjukpenning hade hon under en period, i flera månader, inte rätt till någon ersättning alls.

Till slut skrivs hon ändå in i ett program. Men hon bedömdes fortfarande inte vara frisk, av sin läkare. Denna har gett ett intyg på hundra procentig sjukskrivning, men som då inte ger rätt till sjukpenning av Försäkringskassan.

Kvinnan har nyligen varit ute på en ny praktikplats, en restaurang. Men den sejouren orkade hon inte fullfölja på grund av sina problem. Nästa vecka påbörjar hon ytterligare en praktik. Även det här en arbetsplats som läkaren bedömer att hon inte kommer att klara av att vara på, trots att uppgifterna ska vara lätta och enkla att genomföra.

Deltagare 3

Personen i fråga har varit i Sverige i cirka tio år. Hon kommer från ett afrikanskt land och har haft försörjningsstöd de senaste åren. Inom ramen för Co-Active har hon deltagit i en språkgrupp för att bli bättre på det svenska språket. En utbildning med liknande upplägg som SFI. Språkkursen är förberedande för att förbättra möjligheterna till jobb, för att i nästa steg kunna skriva in sig på Arbetsförmedlingen som arbetssökande.

Projektet har vidare möjliggjort arbetspraktik för kvinnan. I det här fallet på en second-hand-butik där hon arbetat som städare. Med samma mål: att ta sig närmare arbetsmarknaden. En uppgift hon tagit sig an med stor entusiasm. Hon har varit mycket uppskattad och gjort ett gott och mycket noggrant jobb, förklarar arbetsgivaren. Så mycket att de tittade på möjligheterna att ge henne en anställning. Men bara om de kunde få hjälp med en del av finansieringen av hennes lön. De är en ideell organisation som saknar större ekonomiska medel.

Kvinnan har aldrig varit inskriven på Arbetsförmedlingen tidigare då hon inte ansetts vara redo för arbetsmarknaden på grund av sina bristande språkkunskaper. Men efter att en anställning ändå blivit aktuell, förklarar Arbetsförmedlingen att det finns stöttning till anställningen i form av ett nystartsjobb. Med hjälp av detta skulle det kosta second-hand-butiken cirka 10 000 kronor per månad att ha henne anställd. En summa som fortfarande är alldeles för hög för organisationen.

Kvinnan hade varit berättigad till ännu högre ekonomiskt stöd i fall hon hade varit inskriven på Arbetsförmedlingen under en längre period sedan tidigare. Den som varit inskriven i cirka fyra år eller mer är berättigad till ett högre lönestöd, ifall denna också haft ett försörjningsstöd. I ett sådant scenario skulle det kosta second-hand-butiken cirka 2 000 kronor att ha henne anställd, vilket de då haft råd med.

Kvinnan blir besviken över situationen. Det blir ingen anställning. I det här fallet hade det kanske varit bättre att ha haft en praktik på ett privat företag. Men på den marknaden är samtidigt kraven oftast mycket högre. Till exempel krävs nästan uteslutande körkort för att arbeta som lokalvårdare i Skellefteå, vilket hon inte har. Dessutom är kraven oftast mycket högre när det gäller kunskapsnivån inom det svenska språket, än vad det var i det här fallet hos den ideella organisationen.

Nu är kvinnan återigen tillbaka hos Urkraft och läser svenska. En kurs som inte ingår i ramen för Co-Active, men som ska stötta hennes utveckling i det svenska språket ytterligare. Hon är närmare arbetsmarknaden nu, men samtidigt tillbaka på ruta ett. Och kanske räcker hennes språkkunskaper inte till än för att få en anställning via Arbetsförmedlingen.

Deltagare 4

Personen i fråga har en medfödd ryggskada sedan födseln. En skada som bidrar till att han har svårt att röra sig – som att gå och stå. Han har arbetat hela sitt vuxna liv i industrin samtidigt som han har fått lönebidrag (förtidspension). Men när fabriken som han arbetade på flyttade sin verksamhet till södra Sverige blev han arbetslös.

Mannen har ett brett kontaktnät och kontaktade många arbetsgivare som han sökte jobb hos, men utan resultat. Ett antagande är att hans ryggskada minskar chanserna till jobb.

Efter att ha varit inskriven på Arbetsförmedlingen blev han placerad i projektet Co-Active. Som en del i den insatsen fick han tillsammans med sin projektledare fundera mer kring om det fanns andra alternativ på arbetsmarknaden. Mannen ansåg sig inte kunna speciellt många andra saker, men är duktig på att slipa knivar. Projektledaren genomförde då en mindre omvärldsbevakning och fann företag som till exempel knivbrev.se, som sysselsätter sig med sådana tjänster. Marknaden verkade lönsam. Efter en tid spånade de tillsammans kring hur eller om en sådan marknad skulle kunna finnas lokalt i och omkring Norsjö. Snart så fann de att flera av traktens industrier behöver hjälp med slipning av sina verktyg och maskiner. Samtidigt hade ett annat företag på orten, som arbetar med slipning, behov av att lägga ut en del av arbetet då de var överbelastade.

Nu ska mannen bli anställd i det sociala företag som har bildats. Han ska vara anställd på 50 procent efter årsskiftet. Mest troligt kommer även ytterligare en person att anställas på 50 procent för att klara av den efterfrågan som finns på marknaden.

Mannen upplever att han aldrig skulle ha fått möjligheten till en ny arbetskarriär om det inte vore för projektet, vars handledare tänkte i nya banor mot en för honom ny marknad. Tillsammans utgick de från mannens kunskaper och intressen och matchade det mot marknaden. I och med att mannen har ett lönebidrag hade det inte varit aktuellt med andra typer av bidrag, som starta eget-bidrag eller liknande, för att kunna genomföra en sådan här process. Mannen upplever det som att Co-Active är ett av få, kanske det enda, som har möjligheter att genomföra en sådan här idé från tanke till verklighet. I projektet finns ekonomiska medel, men också en längre tidsram att arbeta inom i jämförelse med andra insatser på arbetsmarknaden och för de som ska starta eget företag.

Projektet har även arbetat på ett liknande tillvägagångssätt med en annan person. Den här gången en kvinna som varit utbränd ett par gånger i sitt arbetsliv. I projektet har man under en tid funderat kring i fall man ska kunna starta en saluhall för att sälja lokalt producerad mat. Under de år som projektet varit i gång har man upptäckt att inte

funnits någon bra arena för lokala matproducenter att synas på. Samtidigt har man fört en diskussion med Gold of Lapland som har sett ett behov av att erbjuda turister lokalt tillverkade varor.

Därför har nu en sådan saluhall byggts upp i samma lokal som turistbyrån i Norsjö finns. Kvinnan arbetstränar i saluhallen. Inom ramen för Co-Active har hon själv varit delaktig i att forma sin roll i projektet och sina arbetsuppgifter i saluhallen. Till exempel har öppettider i saluhallen styrts av hur kvinnan kan jobba och hur ofta. Detta med hänsyn av att hon arbetstränar och har en bakgrund av att ha gått in i väggen. Nu anpassas verksamheten efter hur mycket hon orkar och kan jobba, samt i förhållande till hur många procent hon är sjukskriven övrig tid.

Även i det här fallet ska kvinnan anställas under 2019, för att arbeta i saluhallen. Hon arbetar i dag cirka 50 procent. Minst ett par till personer ska också arbeta i saluhallen. Kvinnan upplever projektet som positivt då hon har fått trappa upp sin arbetstid under en längre period, för att långsamt avgöra hur mycket hon kan jobba och sakta öka belastningen. En viktig faktor för att lyckas med det uppges ha varit hennes handläggares inställning på Försäkringskassan, som inte har pressat henne att öka sin arbetstid för snabbt, eller krävt att hon behöver närma sig arbetsmarknaden för hastigt. En process som hon nu bedömer ha bidragit till att hon kan arbeta och bli anställd efter årsskiftet. Som gör att hon är redo att arbeta cirka 50 procent.

2.2 Samverkanspartners

Utvärderingen har gjort särskilda insatser gentemot projektets samverkanspartners och remitterter. En central del som projektet också velat lyfta är det samarbete man haft med socialtjänsten i Skellefteå.

2.2.1 Samarbete Co-Active och försörjningsstöd samt Mysam

Samarbetet inleddes på initiativ från Co-Active som frågade försörjningsstöd vilka behov de hade. Både MYSAM och försörjningsstöd upplever att det finns insatser som fyller behovet för människor mellan 16 och 30, men för de som är äldre finns inte samma möjligheter. Co-active (ihop med t ex Solkraft) fyllde behovet för de äldre än 30. Det finns dock många skilda behov hos individerna och för vissa målgrupper är Co-Active enda möjligheten.

*“Vi fann varandra i en gemensam förståelse för målgruppen!”
/Handläggare Socialtjänsten Skellefteå*

För båda blev samarbete möjligt då Co-Active är finansierat från ESF och därmed inte kostade något för kommunen.

Efter samarbete inletts upplever de ansvariga i Co-active att med kännedom om varandra identifierades nya behov och möjligheter.

Insatsen

På individnivå inleds processen med att handläggaren skickar en intresseanmälan till personalen i Co-Active, ofta följt av ett trepartsamtal och individuell planering. Ibland inleds samarbetet med att handläggaren tar med individen på studiebesök först, eller andra sätt utifrån deltagarens förutsättningar. Flexibiliteten från Co-Active uppskattas stort.

Co-Active erbjuder vad man kan kalla ett smörgåsbord av aktiviteter. Men endast den ena intervjuade handläggaren kunde räkna upp ett antal av vad som erbjuds, t ex körkortsutbildning, konst/måla, passa tider, socialt sammanhang. Båda upplever att Co-Active identifierar behoven, ser sammanhanget kring individen och utför behoven, men de har inte själva detaljkännedom om innehållet.

"De ger dem en mening med livet, det är det som många saknar!"
"Ibland behöver deltagare få livskvalitet, och det får de på Urkraft"
"...(jag) tycker om deras människosyn, sätt att se på människor"

Från projektets sida upplever man en större vilja och motivation hos deltagarna än de först väntat sig.

Kommunikation

Kommunikationen mellan handläggare och Co-Actives personal upplevs som enkel:

"Undrar vi om något så ringer vi varandra - de hör av sig snabbt om något uppstår"

Handläggarna kan själva ange vad de vill ha återkoppling om, och upplever att de får den information de önskar. Projektet beskriver själva att enkelheten i strukturerna kring samarbetet känns väldigt viktigt.

Förtroendet för projektet Co-active och Urkraft är stort hos de intervjuade. Anledningarna verkar vara att personalen i projekte upplevs som prestigelösa, att de ger snabb återkoppling, men den kanske främsta anledningen är de positiva resultaten på individnivå.

"Jag har fått så himla höga förhoppningar, det blir bra, det ordnar sig!"

Problem eller hinder?

Handläggarna ser själva inga problem eller hinder, förutom att Co-active tar slut. Att insatser finns i projektform upplevs som ett problem, istället önskas arbetsro och långsiktighet.

Supported employment upplevs som en bra metod men att man inser att då behöver man själva finnas till hands för företagen mer. Därtill behövs steget innan individen är redo för insatser i form av supported employment, som t ex Co-Active.

Co-Active själva delar bilden av att det behövs långsiktiga insatser. När det gäller själva insatsen lyfter Co-Active själva fram att supported employment metodiken varit en styrka. En problematik är att möjligheten till att etablera sig på arbetsmarknaden

påverkas av var man är inskriven, där de i sin tur ser ett könsmönster. Det har också betydelse om det finns en arbetsgivare som är ansvarig för rehabilitering eller inte.

Styrkor

Styrkor i samarbetet som handläggarna lyfter fram:

*“De ser individen, de tänker utanför boxen, och de backar inte för en utmaning!”
“De är enkla, de välkomnar vår målgrupp och gör vad de kan för varje individ!”*

Projektet lyfter fram enkelheten i remitteringar och i planeringen som styrkor i samarbetet, och att båda haft individen i fokus, och en gemensam vilja att ta hänsyn till individens behov.

2.2.2 Övriga kommentarer från samverkanspartners

Utvärderingen har genomfört intervjusamtal med representanter för Socialtjänsten i Skellefteå, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Sammantaget lyfts följande delar fram:

- Ser att aktivitet likande det som Co-active erbjudit fyller en tydlig plats, i många fall det enda verktyg tillgängligt.
- Men att det sker i form av projekt, med den administration och kortsiktighet som det medför, ses som ett hinder.
- Ser att många i målgruppen har komplexa utmaningar och är i behov av stöd från flera instanser
- Menar att Urkrafts flexibla angreppssätt är positivt
- Upplever att deltagare tagit steg i sin utveckling, även om det inte alltid hamnar och att vara "job-ready"
- Generell dialog mellan Urkraft och aktör har fungerat bra
- Återkoppling (skriftlig) är viktig. Delar av överenskommen återkopplingen till berörd myndighet från Urkraft har ibland dröjt
- Upplever att det finns stort behov av "lågtröskelaktiviteter", enkla och flexibla insatser.
- Ser ett framtida (stort) behov av aktiviteter liknande det projektet fokuserat på.
- Aktörerna har (i dagsläget) inga öronmärkta resurser att köpa denna typ av tjänst inom ramen för det ordinarie arbetet (projektet har erbjudit stöd utan kostnad).

2.3 Måluppfyllelse

Den sammantagna analysen av måluppfyllelse ser ut enligt nedan:

Delmål.

5. Öka anställningsbarheten för målgruppen
6. Utveckla hållbara samverkansformer mellan deltagande myndigheter och organisation

7. Skapat fler arbetstillfällen vilka är anpassade efter målgruppens behov och förmåga
8. Tagit fram, utvärderat och förankrat metoder/arbetssätt för ökad inkludering

Kommentar till måluppfyllelse av delmål:

Utvärderingen, tillsammans med projektets egna uppföljning, visar på en generellt god effekt på deltagarnivå. Samtal med projektpersonal och samverkanspartners visar på upplevelser av att deltagare tagit steg i sin utveckling med bl.a. upplevd bättre hälsa, ökat självförtroende mm. Majoriteten av deltagarna har också angett att de upplevt nytta med projektet samt att deras anställningsbarhet i många fall direkt ökat. Delmål kan därmed anses vara uppfyllt.

Utvärderingen kan inte direkt påvisa att projektet bidragit till att utvecklat hållbara samverkansformer MELLAN deltagande myndigheter och organisationer. De samverkansformer som utvecklats är snarare de mellan myndigheterna och projektägare. Mål kan inte ses som uppfyllt.

Projektet har till del varit med att skapa fler arbetstillfällen vilka är anpassade efter målgruppens behov och förmåga. Detta har dock inte skett i önskad omfattning. Ett analysmaterial för att se över arbetsbelastning och ansvarsområden är dock framtaget och testat. Projektägaren uppger också viljan att arbeta vidare med detta framöver. Mål kan till del ses som uppfyllt (med möjlighet till långsiktiga resultat).

När det gäller metoder har projektägaren själv inom ramen för projektet kunnat testa och utvärdera metoder kopplat mot deltagare. Deltagare upplever också nytta med projektet. Metod kopplat till samverkanspartners (förankring) framträder inte på samma sätt, även om man sett visst resultat på individnivå. Metodutveckling kan inte ses vara kopplat till någon systempåverkan eller strategisk nivå. Mål till del uppfyllt, då avseende projektägaren.

3.Slutkommentar

Avslutningsvis fokuserar rapporten på kommentarer till genomförandet samt att visa på några lärdomar inför nya projekt eller satsningar.

3.1 Sammanfattad kommentar till genomförandet

Vi kan konstatera att projektet endast till viss del uppfyllt sina angivna mål. Utifrån angett huvudmål, *Stärka kvinnor och män i Skellefteå och Norsjö som står långt ifrån arbetsmarknaden och möjliggör att de når anställningsbarhet och långsiktig hållbar etablering i arbetslivet*, menar vi att projektlogiken stämmer. De flesta har uppgett att de kommit närmare arbetsmarknaden och att de insatser som gjorts upplevts som nyttiga och hållbara.

En sammantagen bild gällande delmål visar på tydliga skillnader mellan deltagarperspektiv och systemperspektiv. Resultaten på deltagarnivå är som tidigare nämnts goda, eller mycket goda givet målgruppens situation och utmaning. Projektet har kunnat arbeta flexibelt och kontinuerligt anpassat sig och förhållit sig till deltagarnas behov. Därtill upplevs en god kunskapsnivå hos projektägaren blandad med gedigen erfarenhet av att arbeta med målgrupp vilka har komplexa behov.

Vidare kan vi notera att deltagarantalet i Skellefteå också blivit avsevärt större än initialt beräknat. Detta till dels beroende på att deltagarantalet i Norsjö blivit lägre än beräknat. Projektet har även upplevt ett stort intresse för aktörer att remittera deltagare. Projektägaren har i detta ljus även beslutat att i den mån som gått inte "tacka nej" till deltagare utan erbjudit stöd till de som så behöver. Projektet har också betonat att när det gäller deltagare så har många haft stora utmaningar där man står långt ifrån arbetsmarknaden, ofta längre ifrån än man trott och som kommunicerats via samverkanspartners. Detta har varit svårt att förutse och gjort att man behövt lägga mer tid på flera moment samt att den totala projektdelatagartiden, i flera fall, blivit längre än trott.

Personalförändringar i Norsjö, tillsammans med något långsam uppstart, har gjort det svårt att fylla platser i den kommunen. Erfarenheten av att driva externfinansierade projekt är också mindre än hos projektägaren, något som också påverkar genomförandet. Förändrade (och förbättringar) förutsättningar på arbetsmarknaden under tid upplevs också spelat roll. I Norsjö lades fokus ganska snart på att inventera inför start av socialt företag. En reell uppstart har också kunnat ske, vilket inneburit kommunens första sociala företag. Flera intressanta förfrågningar om tjänster i anslutning till detta finns och personalen är positiva till vidare utveckling utanför ramen av projektet.

Resultaten på system- och strukturnivå framträder inte i önskad omfattning. En omedelbar reflektion är att detta, mot bakgrund av projektägarens position i samhället, inte kan ses som särskilt förvånande. Urkraft verkar som en direkt utförare och resurs vilken de facto står utanför den offentliga myndighetssfären. Därmed saknas direkt mandat att implementera förändringar hos deltagande myndigheter och organisationer.

Däremot har samverkan i projektet lett till andra mervärden i form av nya satsningar. Samverkan mellan Urkraft och samverkanaktörer, vilket upplevs som mycket god av samtliga, har bland annat lett till ett nytt initiativ på från socialtjänsten för vidarearbete utanför projektiden. Därtill har nytt ESF-projekt, *Proaktiv*, beviljats. I detta projekt samarbetar Försäkringskassan och Urkraft vidare. Uppstart sker i början av 2019.

Projektet har inte förmått att identifiera fler nya arbetstillfällen, via Job-carving, i önskad omfattning. Detta arbete har i viss mån fått stå tillbaka i relation till att arbeta med målgrupp. Intresset att delta i projektet har varit väldigt stort och beslut har tagits att prioritera detta i det korta perspektivet. Därtill har det påverkats utifrån att det funnits frågor gällande medfinansiering vilket projektet behövt hantera skyndsamt. Dessutom har tiden detta arbete tar till dels underskattats. Goda förutsättningar på arbetsmarknaden med låg arbetslöshet tenderar också inverka i möjlighet till djupare dialog med arbetsgivare. Ett arbetsmaterial har dock tagits fram och projektägaren upplever en positiv dialog med arbetsgivare vilket är bra inför framtiden. Samverkanspartners ser också detta som ett intressant spår att utveckla.

Utvärderaren gör också en ytterligare reflektion gällande Job-carving i förhållande till Job-redesign, något som kommunicerats tidigare. Ett annat namn (eller form) för Job-carving är just Job-redesign. Det begreppet är mer etablerat och det finns mycket mer fakta om det begreppet och det utgår dessutom mer direkt från företaget eller verksamhetens behov. Job-redesigning leder till att varje person använder sina specifika kunskaper och kompetenser, vilket kan leda fram till att uppgifter av icke-specialistkaraktär kan identifieras och kan formas till en eller flera arbetsuppgifter som kan matchas till en person som har en funktionsvariation. Skillnaden mot Job-carving som arbetsmetod är att Job-redesign approachen utgår helt ifrån verksamheten i första steget, medan Job-carving processen utgår ifrån den arbetssökandes behov och förmågor. Att förhålla sig till dessa "versioner" kan tänkas påverka hela arbetssättet och relationen till företagen.

Avslutningsvis noterar vi att det finns ett stort och uttalat behov av insatser liknande det Urkraft erbjuder i detta projekt. Ett liknande stöd/verktyg saknas också hos de inblandade samverkanspartners. Indikationerna och trenden i samhället är även ett ökat behov av stöd vilket möter upp mot komplexa behov. Främst finns det ett behov av "lågtröskelaktiviteter" där deltagare kan påbörja en väg tillbaka mot egen försörjning.

3.2 Lärdomar inför nya projekt eller satsningar

Tydliggör arbetet med horisontella principer: Projektägaren har via deltagandet i flertalet utvecklingsprojekt erhållit en gedigen kunskap om att arbeta med horisontella principer, inte minst tillgänglighet och jämställdhet. En utmaning är dock att faktiskt tydliggöra vad som gjorts och vilket utfallet har blivit. Utvärderarens erfarenhet är att många aktörer inte riktigt fullt ut kan visa upp eller beskriva det som gjorts utan det upplevs ibland som självklarheter. Detta gör det inte mindre viktigt att presentera projektets lärdomar, steg på vägen, framtagna planer mm. Att i projekt alltid använda sig av 4R (Representation, Resurser, Realia, Realisera) eller liknande som analysverktyg ger en bra möjlighet till att beskriva verksamheten samt gör det möjligt att löpande följa upp och konkretisera arbetet.

Arbeta med och i båda programområdena: Att initiera projekt vilka innefattar socialfondens båda programområden kunde vara en bra strategisk väg att gå. Genom att samtidigt kunna arbeta med kompetenshöjande insatser som insatser för att inkludering kan et bredare grepp om utanförskapet tas. Genom två sammankopplade projekt kan personal, vilka arbetar mot målgruppen, involveras tydligt och kompetenshöjande insatser tas fram och genomföras i ett sammanhang och där det finns en tydlig koppling mot deltagare och deras behov. På detta sätt kan också projektägaren stärka sin roll som samhällsaktör vilken erbjuder ett "helhetsgrepp", både i perspektivet deltagare och gentemot relevanta myndigheter.

Arbeta mot specifik målgrupp: Co-Active har arbetat utifrån en ganska bred målgruppsdefinition med flera potentiella remitter. Detta kan göra det svårare att fokusera på metodutveckling och tydliggöra av samverkansdialogen då flera olika arbetsprocesser pågår samtidigt. Detta inte minst utifrån att deltagarna har väldigt olika behov samt att de berörda myndigheterna såklart har sina respektive ansvarsområden. En utvecklingsmöjlighet skulle kunna vara att tydligare arbeta mot EN målgrupp för att bättre kunna fokusera sina resurser (ex. tid, kompetens) på att analysera flöden, samverkansdialog, effekter mm. Lärandet borde därmed också kunna bli tydligt och konkret för alla inblandade parter.

Större fokus metodutveckling: Projektägaren har stor erfarenhet av utvecklingsarbete och är regelbundet involverade i och initiativtagare till olika projekt, både nationella och internationella. Denna erfarenhet kunde med fördel användas än mer när det gäller metodutveckling och tydliggörande av arbetssätt. En risk som utvärderaren ser är att projektledningen (och ägaren) blir alltför operativ i arbetet med deltagare och där tid för strategi och metodutveckling behöver stå tillbaka. Förslagsvis skulle ett framtida projekt på ett tydligt sätt fokusera på strategier, samverkan och metoder istället för att vara (alltför) "deltagarintensivt". Möjlighet till långsiktiga resultat och hållbara metoder kunde på så sätt förbättras